

شناسه	قانون - مقرر - رویه اجرایی	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۰/۰۵/۱۷
عنوان موضوع	بررسی مشکلات تعدادی از قوانین بانکی		
مرجع طرح موضوع	کمیسیون بانک، بیمه و امور مالیاتی اتاق کرمان - دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان		
شرح موضوع	استان کرمان یکی از قطب های صنعتی کشور محسوب می شود، اما بخشی از واحدهای صنعتی استان در سال های اخیر و به دلیل تحریم ها، شرایط نامناسب اقتصادی و سوء مدیریت دچار مشکل شده لذا باید با تلاش جمعی، هم افزایی، رفع موانع تولید، اصلاح قوانین ناکارآمد از سوی مجلس شورای اسلامی، تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی و... بتوانیم به شرایط مطلوب گذشته بازگردیم. تحقق رونق و جهش تولید نیازمند ابزارها و زیرساخت هایی از جمله اصلاح قوانین ناکارآمد اعم از بانکی، بیمه ای، گمرکی، مالیاتی، صادرات، واردات و... است و در صورت فراهم شدن این ابزار، بی تردید رونق و جهش تولید، محقق می شود. با توجه به اینکه امروز در یک جنگ اقتصادی قرار داریم، باید قوانین را واقع گرایانه تفسیر کنیم در غیر اینصورت واحدهای تولیدی بازنده اصلی این شرایط هستند. در این راستا گاهی اوقات با اصلاح یک ماده شاهد حل بسیاری از مشکلات فعالان اقتصادی خواهیم بود. در واقع برخی طرح ها می توانند در قالب یک ماده واحده ارائه شوند و مشکل آن بخش اقتصادی را که مردم درگیر هستند، مرتفع نمایند. در این جلسه سه دغدغه مهم تسهیلات گیرندگان مشروع بانکی را در سه مبحث تشریح می نماییم: مبحث اول: حذف مقررات مربوط به اقاله واحدهای تملک شده از سوی بانکها اگر قرار باشد ۲۴۰۰ واحد تولیدی که بانک تصاحب کرده برگردد، صاحبانشان باید این واحدها را ۳ تا ۴ برابر قیمت از بانک بخرند؛ این عاقبت حذف مقررات اقاله و شاهکار اخیر بانک مرکزی است، که نتیجه آن سه هیچ به نفع بانک شد. بانک مرکزی با سه قدم ماهرانه توانست مقررات اقاله (بازگرداندن اموال تملک شده) را از مقررات پولی و بانکی کشور حذف کند. با حذف این مقررات، املاکی که بانک تصاحب کرده است، به قیمت روز و با وام جدید به صاحبان قبلی فروخته می شود. عملاً تولید کننده از چاله در آمده و به چاه می افتد. به عنوان نمونه، بانک در سال ۱۳۹۷ یک کارخانه خوراک سازی مستقر در شهرک صنعتی خضرا کرمان را در ازای ۱,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان بابت طلبش تملک می کند. در پایان سال ۱۳۹۹ می خواهد همین ملک را به قیمت ۴,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان به صاحب قبلی اش به صورت اقساط بفروشد و حتی بابت اقساطی کردن آن، سود جدید دریافت کند. اگر بانک مرکزی ماده ۱۱ دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری را لغو نمی کرد، این فعال اقتصادی می توانست با پرداخت اصل، سود و خسارت که نرخ آن نهایتاً ۲۷ درصد بود کارخانه را پس بگیرد، اما اگر قرار باشد همین ملک به قیمت روز به او فروخته شود، حداقل منفعت بانک در این دو سال ۲۳۵ درصد یعنی سالی ۱۱۷ درصد است و اگر این فروش به صورت اقساط باشد حداقل ۱۸ درصد به آن افزوده می شود. چه درآمدی شیرین تر از این برای بانک؟ و چه مانعی بزرگ تر از این برای تولید؟ مبحث دوم: دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری و مهر تایید به دریافت سود مرکب و انعقاد قرارداد صوری در زمان پیگیری اجرای بند (و) تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۳۹۷ و اجرای قانون تسهیل تسویه بدهی بدهکاران شبکه بانکی کشور مبنی بر جلوگیری از دریافت سود مرکب از تسهیلات گیرندگان بانکی، شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی مجلس		

شورای اسلامی را دور زدند و «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» را در مورخ ۱۳۹۹/۰۷/۰۱ تصویب نمودند. دستورالعملی که نقطه مقابل منع دریافت سود مرکب بود. نتیجه امهال تسهیلات، مطابق این دستورالعمل تحقق سود مرکب است. در این دستورالعمل که بسیار ماهرانه تدوین شده است اصل و سود قرارداد سابق در قرارداد جدید درج و مجدداً به مجموع آن سود تعلق می‌گیرد. سؤال قابل بحث در مسئله دین این است که اگر کسی مدیون شود و در وقت سررسید، از طلبکار جهت پرداخت بدهی مهلت خواهد و طلبکار در عوض این مهلت بر میزان بدهی بیفزاید، آیا این اخذ زیاده به مثابه عقد قرض محکوم به حکم ریاست یا خیر؟ در پاسخ به این سوال تمامی فقها بیان داشته‌اند: گرفتن زیاده بر دین در ازای اعطای مهلت، حکم ربا دارد و جایز نیست. مبحث سوم: عدم اعمال مقررات حذف نرخ وجه التزام تاخیر تادیه پلکانی، نسبت به تسهیلات قبل از تاریخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ با وجود حذف خسارت پلکانی تسهیلات، بانک‌ها همچنان خسارت قراردادهای سابق را با فرمول کمرشکن پلکانی دریافت می‌کنند. علت آن تفسیری است که اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی ارائه داده است. آقای جان پرکینز تحت امر آژانس امنیت ملی آمریکا مأموریت داشت قامت اقتصادی کشورهای در حال توسعه را زیر بار وام‌های کمرشکن خم کند. ایشان در کتابش تحت عنوان «اعترافات یک جنایتکار اقتصادی» ترفندهای تاراج منابع ملی کشورهای مزبور را شرح داده است. هرچند از حسن نیت هیات وزیران مطمئن هستیم ولی، تغییر وجه التزام تاخیر تادیه تسهیلات بانکی از نرخ عادی و معقول (سود وام + ۶ درصد به نرخ پلکانی و کمرشکن (سود وام + ۶ تا ۱۴ درصد) در سال ۱۳۸۸ فاجعه آفرین بود، چون خسارت دیرکرد تسهیلات بانکی گاه‌ها به ۳۷٪ می‌رسید. این تصمیم اشتباه، بسیاری از تسهیلات گیرندگان مشروع را به دیوار بن‌بست چسباند، تا این که هیات وزیران در سال ۱۳۹۲ متوجه عمق فاجعه شد و برای نجات گرفتاران بانکی اصلاح این نرخ را ضروری اعلام کرد. در سال ۱۳۹۴ نرخ پلکانی حذف شد و این خسارت به حالت قبل (سود وام + ۶ درصد) برگشت اما اداره مطالعات و مقررات بانک مرکزی بدون توجه به هدف و فلسفه حذف نرخ پلکانی، تسهیلات سابق را همچنان مشمول نرخ پلکانی اعلام نموده و باز هم تولیدکننده کیش و مات شد.	
- با عنایت به حذف مقررات اقاله موضوع ماده ۱۱ دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری نمی‌توان انتظار احیاء واحدهای تملک شده را داشت مگر اینکه مفاد این ماده ۱۱ مجدداً به موجب قانون یا مقررات جدید وضع شود. - برخی از مفاد "دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری" به گونه‌ای وضع شده که در ظاهر مشکل تسهیلات گیرنده حل می‌شود اما در عالم واقع تسهیلات وی با انعقاد قرارداد صوری، مشمول سود مرکب (دریافت سود از سود) می‌گردد. با پیگیری بانک‌ها قراردادهای امهال به شکل فوق در حال انعقاد است و تسهیلات گیرندگان را در سال آتی با مشکل جدی مواجه می‌سازد. - با توجه نامه‌های شماره ۹۶/۳۴۶۶۵۷ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۷ و ۹۷/۱۶۷۹۵۲ مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۱۶ اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی، این اداره خارج از حدود صلاحیتش، مصوبات هیئت محترم وزیران و شورای پول و اعتبار را اشتباه تفسیر نموده است و قراردادهای منعقد شده قبل از تاریخ ۱۳۹۴/۰۷/۰۷ را مشمول نرخ وجه التزام پلکانی و کمرشکن (نرخ سود سال + ۶ تا ۱۴ درصد) دانسته است. در نتیجه کارشناسان رسمی دادگستری در دعاوی بانکی که به عنوان کارشناس تعیین می‌شوند به استناد این تفسیر و اقدام اشتباه، میزان بدهی تسهیلات گیرنده را	ایرادات و مشکلات مطروحه

بر اساس نرخ وجه التزام پلکانی (نرخ سود سال + ۶ تا ۱۴ درصد) محاسبه و به محاکم اعلام می نمایند که این نرخ در بسیاری از پرونده‌ها به ۳۷ درصد می رسد و واحد تولیدی را نابود می کنند.	
از آنجا که قوانین ناکارآمد از آسیب‌های جدی حوزه اقتصادی و تولیدی می باشند دبیرخانه شورا در راستای تفسیر تعدادی از قوانین بانکی به موجب وظیفه قانونی خود، به بررسی موضوع و برگزاری جلسه کارشناسی در تاریخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۴ اقدام نمود. این جلسه با حضور ریاست اتاق، مشاور حقوقی در دعاوی بانکی و وکیل پایه یک دادگستری و نمایندگانی از سازمان صنعت، معدن و تجارت شمال استان، شهرک های صنعتی استان کرمان، اتاق تعاون، اداره اطلاعات استان کرمان، کمیسیون هماهنگی بانک ها و شرکت تعاونی خدمات بهداشتی، درمانی نیمه شعبان کرمان در محل سالن کنفرانس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تشکیل و پس از بحث و بررسی، با توجه به اهمیت موضوع در جهت رفع موانع موجود، مقرر گردید پیشنهادات زیر در صحن اصلی جلسه شورای گفت و گو مطرح گردند.	جمع‌بندی جلسه کارگروه تخصصی (کارشناسی) به تاریخ ۱۴۰۰/۰۵/۱۴
- به موجب مقررات جدید مصوب گردد: موسسه اعتباری موظف است نحوه و زمان مزایده واثاق تملیکی را حداقل ۳۰ روز قبل از مزایده، به اطلاع مالک قبلی آن برساند. در صورتی که مالک قبلی، قبل از بازگشایی پاکت های مزایده، کتباً اعلام آمادگی نماید، موسسه اعتباری موظف است مال مذکور را مطابق مقررات ناظر بر قرارداد فروش اقساطی به مالک قبلی واگذار نماید. قیمت فروش اقساطی این اموال با توجه به قیمت تمام شده و سود دوران اقساط تعیین خواهد شد. - از شورای پول و اعتبار درخواست شود مفاد دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری که اثر اجرای آن اخذ سود مرکب یا دریافت زیاده، بابت اعطای مهلت به تسهیلات گیرنده است را لغو نماید. - از شورای پول و اعتبار درخواست شود تا با ارائه تفسیر صحیح آیین نامه اصلاحی وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول موسسات اعتباری (ارزی و ریالی) گرفتاران نرخ وجه التزام پلکانی را نجات دهد.	پیشنهادهای
- نامه های شماره ۹۶/۳۴۶۶۵۷ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۷ و ۹۷/۱۶۷۹۵۲ مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۱۶ اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی - دستورالعمل نحوه واگذاری اموال مازاد مؤسسات اعتباری - قانون بودجه ۱۳۹۷ - قانون تسهیل تسویه بدهی بدهکاران شبکه بانکی کشور - دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری - تصویب نامه شماره ۴۹۵۱۵/۱۱۸۳۲۲ - آیین نامه «وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ارزی و ریالی)» - قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوبه شماره ۱۸۱۱/ت/۵۰۷۲۰ هـ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۱۶ - موضوع «کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید»	فهرست مستندات و مدارک پشتوانه